

Hjelp til å skrive en høring for elever, foreldre, styret, eiere og andre

Regjeringen foreslår å stramme inn loven privatskoleloven (tidligere friskoleloven) ved å gi mer makt til lokalpolitikere til å si nei til friskoler i sin kommune/fylkeskommune. Det vil føre til at i noen kommuner vil det bli umulig å starte nye friskoler. Det vil også bli vanskeligere å få godkjent flere elevplasser eller endre studietilbud på eksisterende friskoler. Det varsles også forslag om at lokalpolitikere kan redusere antall godkjente plasser på den lokale friskolen hvis de mener det er nødvendig for kommuneøkonomien og den kommunale skolen. Dette kan føre til stor uforutsigbarhet og gjøre det vanskeligere for både elever, foreldre og ansatte ved KFskolen.

Dersom du synes det er viktig at barn, ungdommer og deres foreldre skal **ha en mulighet** til å **velge friskoler**, vil det i denne saken kunne være viktig å si:

- a) At du er uenig i at det skal bli vanskeligere enn i dag å få starte, drive og utvikle friskoler.
- b) Hvorfor muligheten til å kunne velge en friskole er viktig for deg, og eventuelt for andre du kjenner. (Husk å ikke bruke navn på barn/ungdommer.)
- c) Hvordan det ville påvirket din mulighet til å velge en friskole dersom skolen ikke hadde hatt statstilskudd og dermed hadde kostet det mangedobbelte av det friskoler koster i dag.

Et eksempel for deg som ønsker å gjøre dette raskt

Jeg er uenig at det skal bli vanskeligere å drive og starte friskole i Norge. Min erfaring er (du skriver et par setninger. Det er bedre om alle formulerer egne ord her enn noe som er klipp og lim)

Du kan også legge til en setning om noe du vil anbefale regjeringen å gjøre i stedet for det de har foreslått, f.eks. å styrke økonomien til friskolene og sikre dem gode og forutsigbare driftsvilkår.

Praktisk om innsending av høringen:

1. Formuler et svar – det kan være fra to linjer til mange sider. Skrives rett inn på siden som er linket her.

https://svar.regjeringen.no/nb/registrer_horingsuttalelse/H2949195/

2. På neste side velger du hvilken «type» høringsinstans som sender inn svaret, f.eks.

«privatperson» eller «annet» (for FAU, elevråd, foreldre- og elevgrupper o.l.). Dersom du ønsker å være anonym, kan du krysse av for det her. Ditt høringssvar blir fortsatt behandlet.

3. Trykk på knappen «send inn høringssvar» på side 3.

For deg som vil skrive lenger er her noe mer “kjøtt på beinet”

Regjeringens forslag – hva kan det være viktig å si noe om?

For å få godkjent en ny friskole eller få godkjent endringer i en eksisterende friskole må man søkeom dette til Utdanningsdirektoratet (Udir). Kommunen/fylket skolen ligger i får en mulighet til å uttale seg. Dersom kommunen kan vise til at det får alvorlige konsekvenser for offentlig skole, så kan Udir avslå søknaden. Endringen regjeringen nå foreslår, er at Udir skal legge «vesentlig vekt på» uttalelsen fra kommunen. Hensikten med endringen er at færre friskoler skal bli godkjent. I praksis betyr det at kommunen ikke trenger å ha like gode argumenter som før. Statssekretæren i kunnskapsdepartementet har uttalt at de ønsker å gi lokalpolitikere mulighet til å stoppe et ønske om å starte en ny friskole av prinsipp – altså uten å måtte dokumentere at det får negative konsekvenser for offentlig skole i kommunen (i Kommunal rapport, 1/9 2022).

I praksis vil dette bety at de politiske parti som ikke ønsker en friskole vil kunne stoppe den i kommunestyret hvis de har flertall der.

Det er noen premisser for forslaget. Noen av disse er beskrevet i høringsnotatet, andre kommer frem i politikernes argumentasjon når de begrunner forslaget. Nedenfor peker vi på to av disse som det kan være viktig å kommentere:

Er friskoler det motsatte av inkludering?

Et premiss for kunnskapsministeren er at friskoler har homogene elevgrupper, i motsetning til offentlig skole, og at de bidrar til parallellsamfunn. I de kristne friskolene erfarer vi at dette ikke stemmer. Vi erfarer også at mange elever sier de opplever seg mer inkludert og ivaretatt i enfriskole enn de gjorde i den offentlige skolen. Dersom din erfaring er at friskoler du kjenner ikke har en ensartet elevgruppe der alle er enige og er like, kan det være lurt å si noe om dette. Dersom du kjenner til elever som opplever seg mer inkludert i friskoler enn de gjorde i offentlig skole kan det også være verdifullt å si noe om.

Skal muligheten til å praktisere menneskerettigheter variere etter tykkelsen på lommeboken og politisk flertall i kommunen?

Menneskerettighetene er tydelige på at foreldrene har fortrinn til å velge hvilken undervisning deres barn skal ha. Dette er en del av det som kalles «foreldreretten», og ble vedtatt allerede i FNs verdenserklæring om menneskerettigheter i 1948 (artikkel 26-3). Foreldre kjenner sine barn best, og i dialog med sine barn har de rett til å ha siste ordet om hva slags undervisning de skal få.

Dette er bekreftet og forsterket i senere menneskerettighets- konvensjoner. Det ser vi f.eks. i FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (artikkel 13-3). Denne knytter retten til

å velge skole for sine barn til retten foreldre har til å oppdra sine barn i tråd med egen religiøs og moralsk overbevisning.

«Foreldre har
fortrinnsrett til å
bestemme hva slags
undervisning deres
barn skal få.»
FNs verdenserklæring om
menneskerettigheter,
artikkel 26-3

Endringer i privatskoleloven

Hensikten med privatskoleloven er å sørge for at menneskerettigheten til å velge skole for sitt barn skal være reell – at det skal være praktisk mulig. En friskoleplass i Norge er beregnet til å koste i gjennomsnitt ca. kr. 140.000 pr år. Godkjente friskoler får statstilskudd som dekker det meste av dette. Alternativ til en godkjent friskole vil være at foreldre må betale hele utgiften til skolen selv. Det ville ført til at menneskerettigheten til å velge en annen skole enn den offentlige i praksis kun ville være en rettighet for de aller rikeste. Regjeringens forslag betyr at det i de fleste tilfellene blir opp til lokale politikere om en menneskerett skal gjelde for alle i kommunen, eller bare for de aller rikeste. Dersom du vil kommentere dette punktet i din høring, kan du skrive noe om at det er viktig at menneskerettigheten til å velge en friskole er reell for alle – ikke bare for de rikeste (og referer gjerne til de to artiklene i de to konvensjonene nevnt her). Du kan også si noe om at i hvilken grad menneskerettigheter er reelle i et lokalsamfunn ikke bør være avhengig av hvilken politisk farge som har flertall i et kommunestyre.